

Ympäristö- ja rakennuslautakunta**Aika 20.04.2016****Käsittellyt asiat**

§	Otsikko	Sivu
41	Kokouksen asioiden käsittelyjärjestyksen hyväksyminen	4
42	Ympäristöpäällikön viran vaali	5
43	Poikkeamishakemus 2016-52 / 4-7-6, A. F. Airon katu 1	7
44	Poikkeamishakemus 2016-72 / 410-1-347, Malminharjuntie 222	9
45	Poikkeamishakemus 2016-87 / 21-4-4, Lähteentie 1	10
46	Poikkeamishakemus 2016-104 / 11-4-14, Niittykatu 12	11
47	Oikaisuvaatimuksen käsittely / toimenpidelupa 2016-49	12
48	Kiinteistön 401-1-801 vaatimus johtaa sade- ja sulamisvedet kiinteistöllä 401-1-1 olevaan avo-ojaan	15
49	Lausunto Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle Henrik ja Tiina Gilsfortin valitukseen ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksestä 17.2.2016 § 16, toimenpidelupa 2015-459 / tukimuurin rakentaminen	19
50	Sauna- ja aittarakennusten varustetason muutos	25
51	Ympäristötaksan ja maksuperusteiden muutos	26
52	Maa-ainestaksan ja maksuperusteiden muutos	27
53	Heinolan pohjavesialueiden yhteistarkkailu / Tarkkailuraportti 2015	29
54	Kevätkatselmus 2016	32
55	Talousarvion toteuma maaliskuulta 2016	33
56	Erityislainsäädännön mukaiset viranhaltijapäätökset	34
57	Päätöksiä ja tiedoksiantoja	35
58	Lautakunnalle tiedoksi tulleet asiakirjat	36
	Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus	

Ympäristö- ja rakennuslautakunta**Aika** 20.04.2016 klo 17:55 - 20:55**Paikka** Kaupungintalo II-krs, neuvotteluhuone**Osallistujat**

	Nimi	Klo	Tehtävä
Läsnä	Kauppinen Kari	17:55 - 20:55	puheenjohtaja
	Volanen Sari	17:55 - 20:55	varapuheenjohtaja
	Helenius Pentti	17:55 - 20:55	jäsen
	Mäentalo Mika	17:55 - 20:55	jäsen
	Perkiö Irmeli	17:55 - 20:13	jäsen
	Saarela Ulla-Maija	17:55 - 20:55	jäsen
	Salonen Harri	17:55 - 19:42	jäsen
	Valojää Jarmo	17:55 - 20:55	jäsen
	Ljungkvist Tuula	17:55 - 20:55	Lehtisen varajäsen
	Virtanen Timo	17:55 - 20:55	kh:n edustaja
	Inkilä Jukka	17:55 - 20:55	esittelijä
	Mara Juha	17:55 - 20:55	esittelijä
	Kritz Anja	17:55 - 20:55	pöytäkirjanpitäjä
Muu	Pulkkinen Tuija	17:55 - 18:42	asiantuntija
	Vatén Tommi	18:43 - 18:53	yrittäjä
Poissa	Lehtinen Riitta		jäsen
	Hildén Raili		kh:n puheenjohtaja
	Teittinen Jussi		kaupunginjohtaja

Laillisuus ja päätösvaltaisuus	Päätös: Kokous todettiin laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.
---------------------------------------	---

Käsitellyt asiat	41 - 58
-------------------------	---------

Pöytäkirjan tarkastus	Päätös: Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Jarmo Valojää ja Sari Volanen.
------------------------------	--

Pöytäkirjan allekirjoitus ja varmennus	Kari Kauppinen puheenjohtaja	Anja Kritz pöytäkirjanpitäjä
---	---------------------------------	---------------------------------

Pöytäkirjan tarkastusaika ja allekirjoitukset	. .2016	. .2016	. .2016
	Jarmo Valojää pöytäkirjantarkastaja	Sari Volanen pöytäkirjantarkastaja	Pentti Helenius pöytäkirjantarkastaja § 47

Pöytäkirjan tarkastajat:

**Pöytäkirja yleisesti
nähtävillä**Konsernihallinnon
asianhallintakeskuksessa

27.4.2016

Todistaa

Valvontasihteeri

Anja Kritz

Kokouksen asioiden käsittelyjärjestyksen hyväksyminen

Ymprakla 20.04.2016 § 41

- Ehdotus: Ympäristöpäällikkö (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hyväksyä esityslistan tämän kokouksen asioiden käsittelyjärjestykseksi.
- Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
- Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Ympäristöpäällikön viran vaali

231/01.01.01/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 42

Valmistelija: ympäristöpäällikkö Jukka Inkilä, puh. 0505651397
etunimi.sukunimi@heinola.fi

Ympäristöpäällikön viran (114005) täyttämistä koskeva ilmoitus on julkaistu Kuntarekryssä. Määräaikaan 12.2.2016 klo 12.00 mennessä saapui 33 hakemusta. Yhteenveto hakijoista on ympäristö- ja rakennuslautakunnan extranetissä.

Haastatteluun kutsuttiin Helena Louhelainen, Janne Myntti, Eira Rosberg-Airaksinen, Helka Sillfors, Heta Tenno ja Kai Virtanen. Haastatteluun osallistuivat puheenjohtaja Kari Kauppinen, varapuheenjohtaja Sari Volanen, teknisen toimen johtaja Tapio Pesonen ja ympäristöpäällikkö Jukka Inkilä.

Haastattelun perusteella soveltuvuustutkimukseen lähetettiin Janne Myntti, Eira Rosberg-Airaksinen, Helka Sillfors ja Kai Virtanen. Soveltuvuustutkimuksen tuloksia tulee kokoukseen selvittämään henkilöstöhakukonsultti Tuija Pulkkinen tutkimuksen tehneestä Personnel yhtiöstä.

Ehdotus:

Ympäristöpäällikkö (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää valita ympäristöpäällikön (114005) virkaan ympäristönsuojelusihteri Helka Sillforsin.

Valitun tulee 30 päivän kuluessa valinnan vahvistuspäätöksen tiedoksisaannista ilmoittaa viran vastaanottamisesta.

Virkavalinnassa ei sovelleta koeaikaa, koska valittu toimii virassa Heinolan kaupungilla ja hän on toiminut ympäristöpäällikön sijaisena lomien ja muiden poissaolojen aikana kolmen vuoden ajan.

Päätös:

Henkilöstöhakukonsultti Tuija Pulkkinen kuulemisen jälkeen asian käsittely keskeytettiin seuraavaan pykälään liittyvän kuulemisen vuoksi. Kuulemisen jälkeen asian käsittelyä jatkettiin.

Jäsen Irmeli Perkiö esitti jäsen Ulla-Maija Saarelan kannattamana, että ympäristöpäällikön virkaan valitaan Kai Virtanen. Jäsen Jarmo Valojää kannatti esittelijän ehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että Perkiö on tehnyt esittelijän ehdotuksesta poikkeavan kannatetun esityksen, joten asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti suljetun lippuvaalin toimittamista. Vaalin ääntenlaskijoiksi valittiin jäsenet Mika Mäentalo ja Harri Salonen.

Puheenjohtaja totesi vaalin tuloksen seuraavasti:

6 Virtanen Kai
3 Sillfors Helka

Pöytäkirjan liitteenä 1 ääntenlaskijoiden pöytäkirja.

Ympäristöpäällikön virkaan (114005) valittiin Kai Virtanen.

Virkavaali on ehdollinen siten, että vaali vahvistetaan sen jälkeen, kun hyväksyttävä lääkärintodistus valitun terveydentilasta on toimitettu työnantajalle. Lääkärintodistus tulee toimittaa työnantajalle 20 pv:n kuluessa valintapäätöksen tiedoksisaannista uhalla, että vaali muutoin raukeaa itsestään.

Valitun tulee 30 päivän kuluessa valinnan vahvistamispäätöksen tiedoksisaannista ilmoittaa viran vastaanottamisesta.

Virkasuhteessa noudatetaan 6 kk:n pituista koeaikaa.

Päätettiin, että hänen kieltäytymisensä varalle valitaan Helka Sillfors. Hänen kohdallaan ei sovelleta koeaikaa, koska hän toimii virassa Heinolan kaupungilla.

Jäsen Harri Salonen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen.

Muutoksenhaku: oikaisuvaatimusohje, kunnallisasiat

Tiedoksianto:	Virallinen ote	virkaa hakeneet
	Kopio	henkilöstöpalvelut ja palkanlaskenta

Ympäristö- ja rakennuslautakunta	§ 30	09.03.2016
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	§ 43	20.04.2016

Poikkeamishakemus 2016-52 / 4-7-6, A. F. Airon katu 1

246/10.03.00/2016

Ymprakla 09.03.2016 § 30

Valmistelija: vastaava rakennustarkastaja Juha Mara,
puh. 044-797 8572, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Hakija on jättänyt poikkeamishakemuksen rakennuksen osittaiselle käyttötarkoituksen muutokselle kiinteistölle 4-7-6, A. F. Airon katu 1. Poikkeamista haetaan asemakaavan mukaisesta käyttötarkoituksesta.

Karttaote, kaavaote ja asemapiirustus ovat nähtävänä lautakunnan extranet-sivuilla.

Esityslistan liitteenä 4 ehdotus poikkeamispäätökseksi 2016-52.

Ehdotus: Vastaava rakennustarkastaja (JM): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää jättää asian pöydälle lisäselvityksiä varten, pyydetään hakijalta kirjallinen selvitys sekä kutsutaan yrittäjä huhtikuun kokoukseen selvittämään asiaa.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Tiedoksianto: Kopio hakija

Ymprakla 20.04.2016 § 43

Valmistelija: vastaava rakennustarkastaja Juha Mara,
puh. 044-797 8572, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta päätti 9.3.2016 kokouksessaan jättää poikkeamishakemuksen 2016-52 pöydälle lisäselvityksiä varten. Samalla päätettiin kutsua yrittäjä huhtikuun kokoukseen selvittämään asiaa.

Rakennusvalvonta vastaanotti Auto Vatén Oy:n lisäselvityksen 22.3.2016, jossa on selvitetty tulevaa toimintaa. Selvitys on nähtävänä lautakunnan extranet-sivuilla.

Esityslistan liitteenä 1 poikkeamispäätösluonnos 2016-52, johon päätösehdotus yrittäjän kuulemisen jälkeen.

Ehdotus: Vastaava rakennustarkastaja (JM): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hyväksyä liitteenä olevan puoltavan poikkeamispäätösehdotuksen 2016-52.

Pöytäkirjan tarkastajat:

Ympäristö- ja rakennuslautakunta	§ 30	09.03.2016
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	§ 43	20.04.2016

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjan liitteenä 2 poikkeamispäätös 2016-52.

Muutoksenhaku: valitusosoitus, hallintovalitus MRL

Tiedoksianto:	Virallinen ote ja lupapäätös	hakija
	Koneote ja lupapäätös	Hämeen Ely-keskus
		Heinolan kaupunki /
		Talo-osasto
	Julkipanoilmoitus	ilmoitustaulu ja www-sivut

Poikkeamishakemus 2016-72 / 410-1-347, Malminharjuntie 222

246/10.03.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 44

Valmistelija: vastaava rakennustarkastaja Juha Mara,
puh. 044-797 8572, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Hakijat ovat jättäneet poikkeamishakemuksen lomarakennuksen laajentamiseksi kiinteistöllä 410-1-347, Malminharjuntie 222. Hanke sijaitsee rantavyöhykkeellä.

Karttaote ja asemapiirustus ovat nähtävänä lautakunnan extranet-sivuilla.

Esityslistan liitteenä 2 ehdotus poikkeamispäätökseksi 2016-72.

Ehdotus: Vastaava rakennustarkastaja (JM): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hyväksyä liitteenä olevan poikkeamispäätösehdotuksen 2016-72.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjan liitteenä 3 poikkeamispäätös 2016-72.

Muutoksenhaku: valitusosoitus, hallintovalitus MRL

Tiedoksianto:	Virallinen ote ja lupapäätös	hakijat
	Koneote ja lupapäätös	Hämeen Ely-keskus
	Julkipanoilmoitus	ilmoitustaulu ja www-sivut

Poikkeamishakemus 2016-87 / 21-4-4, Lähteentie 1

246/10.03.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 45

Valmistelija: vastaava rakennustarkastaja Juha Mara,
puh. 044-797 8572, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Hakija hakee poikkeamista vanhusten palvelukodin rakentamiseksi kiinteistölle 21-4-4, Lähteentie 1. Poikkeamista haetaan asemakaavamääräyksistä käyttötarkoituksen osalta.

Karttaote ja asemapiirustus ovat nähtävänä lautakunnan extranet-sivuilla.

Esityslistan liitteenä 3 ehdotus poikkeamispäätökseksi 2016-87.

Ehdotus: Vastaava rakennustarkastaja (JM): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hyväksyä liitteenä olevan poikkeamispäätösehdotuksen 2016-87.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjan liitteenä 4 poikkeamispäätös 2016-87.

Muutoksenhaku: valitusosoitus, hallintovalitus MRL

Tiedoksianto:	Virallinen ote ja lupapäätös	hakija
	Koneote ja lupapäätös	Hämeen Ely-keskus
	Julkipanoilmoitus	ilmoitustaulu ja www-sivut

Poikkeamishakemus 2016-104 / 11-4-14, Niittykatu 12

246/10.03.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 46

Valmistelija: vastaava rakennustarkastaja Juha Mara,
puh. 044-797 8572, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Hakijat ovat jättäneet poikkeamishakemuksen talousrakennuksen rakentamiseksi kiinteistölle 11-4-14, Niittykatu 12. Poikkeamista haetaan asemakaavan mukaisen talousrakennuksen pohjan pinta-alan osalta.

Karttaote, kaksi valokuvaa ja asemapiirustus ovat nähtävänä lautakunnan extranet-sivuilla.

Esityslistan liitteenä 4 ehdotus poikkeamispäätökseksi 2016-104.

Ehdotus: Vastaava rakennustarkastaja (JM): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hyväksyä liitteenä olevan poikkeamispäätösehdotuksen 2016-104.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjan liitteenä 5 poikkeamispäätös 2016-104.

Muutoksenhaku: valitusosoitus, hallintovalitus MRL

Tiedoksianto:	Virallinen ote ja lupapäätös	hakijat
	Koneote ja lupapäätös	Hämeen Ely-keskus
	Julkipanoilmoitus	ilmoitustaulu ja www-sivut

Oikaisuvaatimuksen käsittely / toimenpidelupa 2016-49

881/10.03.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 47

Valmistelija: Vastaava rakennustarkastaja Juha Mara,
puh. 044-797 8572, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Vastaava rakennustarkastaja teki toimenpidelupapäätöksen 2016-49, koskien kiinteistöllä 1-2-8 olevien näyttelytilojen muuttamista toimistokäyttöön.

Heinolan Taidemuseon Ystävät ry jätti 9.3.2016 oikaisuvaatimuksen tehtyyn päätökseen. Oikaisuvaatimus saapui ennen luvan lainvoimaisuuspäivää 14.3.2016, joten oikaisuvaatimus on jätetty ennen luvan lainvoimaisuutta.

Oikaisuvaatimuksessa on vaadittu, että toimenpidelupa kumotaan ja että toimenpidelupa-asiaa ei kumoamisen jälkeen käsitellä eikä ratkaista ennen kuin liikunta- ja kulttuurilautakunnan 3.2.2016 pöytäkirjan 3 §:n päätös, siltä osin kuin se koskee Galleria Lamberttia on lainvoimaisesti (eli lopullisesti) ratkaistu. Myöskään käyttöönottopää ei tule myöntää, ennen kuin toimenpidelupaa koskeva asia on lainvoimaisesti ratkaistu ja liikunta- ja kulttuurilautakunnassa sekä Galleria Lamberttia koskeva päätös on myös lainvoimaisesti ratkaistu.

Oikaisuvaatimuksen perusteluina on esitetty, että Heinolan Taidemuseon Ystävillä on oikeus tehdä MRL 192 § :n mukaan oikaisuvaatimus, koska se vaikuttaa heidän toimintaansa mm. näyttelytilojen supistamisen osalta. Perusteluina on myös esitetty, että hakemus on puutteellinen ja hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaista lakia ei ole noudatettu. Valittajan mielestä Heinolan kaupungilla ei ole ollut oikeutta hakea kyseistä lupaa ennen kuin liikunta- ja kulttuurilautakunnan päätös Galleria Lambertin osalta on lainvoimaisesti ratkaistu. Lisäksi on vedottu hallintolain selvittämisvelvollisuuteen, että toimenpidelupahakemuksessa ei ole mm. selvitetty kulttuuritoimiston henkilömäärää, info-pisteen toimintaedellytyksiä ko. tilassa, kulkuyhteyksiä tiloihin, puutteellista opastusta jne.

Toimenpideluvan hakijana on ollut Heinolan kaupunki, joka omistaa kiinteistön. Lupahakemuksen on allekirjoittanut kiinteistöpäällikkö Ilpo Hyytiä, jolla on oikeus allekirjoittaa rakennuslupahakemukset Heinolan kaupungin puolesta, Heinolan kaupunginvaltuuston päätös 11.11.2013 § 127.

Rakennusvalvonta käsittelee ja myöntää haetun toimenpideluvan, mikäli siihen on edellytykset maankäyttö- ja rakennuslain mukaan. Liikunta- ja kulttuurilautakunnan päätöksillä ei siten ole vaikutusta luvan käsittelyyn tai sen myöntämiseen. Hakija on esittänyt riittävät

selvitykset ja suunnitelmat, jonka perustella toimenpidelupa on myönnetty. Luvassa on määrätty esitettäväksi ennen kunkin työvaiheen aloittamista IV-suunnitelmat RakMk D2:n mukaan / selvitys ilmamäärästä sekä IV- työnjohtaja. Näitä selvityksiä ja vastaavia työnjohtajia ei ole vaadittu toimitettavaksi luvan hakemisen yhteydessä vaan ne voidaan toimittaa luvan myöntämisen jälkeen.

Maakuntamuseota ei ole tarpeen ollut kuulla hakemuksesta, koska rakennuksen julkisivuun ei olla tekemässä muutoksia eikä sisätiloihin ole tulossa sellaisia muutoksia tai toimenpiteitä, joilla rakennusta turmeltaisiin. Siten oikaisuvaatimuksessa esitetty väitteet ovat virheellisiä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n mukaan viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla, sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa, sillä jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa sekä kunnalla. Heinolan Taidemuseon Ystävät ry ei ole vuokrannut, hallinnut tai muutoin olleet osallisena tilojen käytössä, joten toimenpidelupapäätöksellä ei siten ole ollut vaikutusta heidän oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Näytelytiloja voi vuokrata tai hankkia myös muista vapaina olevista tiloista.

Heinolan kaupunki on hakenut MRL 144 §:n mukaista aloittamisoikeutta ennen toimenpideluvan lainvoimaisuutta Perusteluina on esitetty, että oikaisuvaatimuksen tekijöillä ei ole MRL:n 192 §:n mukaisesta oikeutta oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

Heinolan Taidemuseon Ystävät ry viittaa oikaisuvaatimuksessaan MRL 192 §:n kohtaan 3. Yhdistys ei ole kuitenkaan ollut tilassa vuokralaisena tai muutenkaan hallinnoinut tilaa vaan tila on ollut kaupungin omassa käytössä. Kysymyksessä on kaupungin sisäinen tilankäyttöasia.

Esityslistan liitteinä 5

- toimenpidelupapäätös 2016-49
- Heinolan Taidemuseon Ystävät ry:n oikaisuvaatimus
- hakemus MRL 144 §:n mukaisesta aloittamisoikeudesta

Lupahakemus liitteineen ja oikaisuvaatimuksen liitteet ovat nähtävissä lautakunnan extranet-sivuilla.

Ehdotus:

Vastaava rakennustarkastaja (JM): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hylätä Heinolan Taidemuseon Ystävät ry:n tekemän oikaisuvaatimuksen kokonaisuudessaan.

Heinolan kaupungille myönnetään MRL 144 §:n mukainen aloittamisoikeus ennen toimenpideluvan lainvoimaisuutta hakemuksen mukaisesti.

Perustelut:

Heinolan Taidemuseon Ystävät ry:llä ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n mukaista oikeutta tehdä oikaisuvaatimusta toimenpideluvasta 2016-49.

Hakija on esittänyt riittävät selvitykset ja suunnitelmat, joiden perusteella toimenpidelupa on myönnetty.

Erillistä vakuutta MRL 144 §:n aloittamisoikeudesta ei vaadita, koska hakijana on kunta.

Päätös:

Jäsen Jarmo Valojää ilmoitti esteellisyydestään hallintolain 28 §:n 1 mom. 5. kohdan perusteella ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi.

Pöytäkirjanpitäjäksi hänen tilalleen tämän pykälän kohdalle valittiin Pentti Helenius.

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku:

valitusosoitus, hallintovalitus MRL

Tiedoksianto:

Virallinen ote

Heinolan Taidemuseon Ystävät Ry ja
Heinolan kaupunki / talo-osasto
ilmoitustaulu ja www-sivut

Julkipanoilmoitus

Kiinteistön 401-1-801 vaatimus johtaa sade- ja sulamisvedet kiinteistöllä 401-1-1 olevaan avo-ojaan

741/10.03.00.03/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 48

Valmistelija: vastaava rakennustarkastaja Juha Mara,
puh. 044-797 8572, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Keijo Sankari, kiinteistön 401-1-801 omistajana on osoittanut vaatimuksen Heinolan ympäristö- ja rakennuslautakunnalle koskien sade- ja sulamisvesien johtamista Kiinteistö Oy Siekkinen Oy:n omistaman kiinteistön 401-1-1 rajalla olevaan ojaan.

Vaatimuksessaan hän on edellyttänyt, että Heinolan kaupungin rakennusjärjestysvirkamiesten on otettava esille sellaiset lakipykälät ja momentit, joiden nojalla voidaan määrätä perustettavaksi ja kiinteistörekisteriin merkittäväksi pysyväksi oikeudeksi / rasitteeksi sade- ja sulamisvesien virtaaminen alamäkeen avo-ojajärjestelmällä Kiinteistö Siekkinen Oy:n omistaman tontin kautta kaupungin avo-ojiin.

Keijo Sankari on vaatinut asian pikaista käsittelyä, koska katsastus-asema on julkinen paikka ja siellä käy vuosittain arviolta 15 000 asiakasta Itä-Hämeen alueelta. Rasitteen perustaminen vie kauan aikaa ja vesi on saatava virtaamaan alamäkeen.

Pihassa olevana lammikon pinta on lähes 1 m alempana kuin Heinolan kaupungin johtopiirros hulevesille osoittama paikka Tekeväntien laidassa on. Vesi ei virtaa vapaasti ylämäkeen ja pumppuaseman rakentaminen ei ole ekologisesti eikä taloudellisesti sähköpumppujen avulla järkevää. Vaatimuksen liitteenä olevan valokuvan 3 sijainti sekä vaatimus on ensisijainen ja toissijainen vaatimus on luettavissa käräjäoikeuden päätöksen sivulta 2.

Teknisen toimen johtosäännön (hyväksytty 11.11.2013) mukaan ympäristö- ja rakennuslautakunta toimii maankäyttö- ja rakennuslain 13a -luvun mukaisena valvontaviranomaisena (hulevesiviranomaisen).

Rakennusvalvonta piti maastokatselmuksen kiinteistöllä 29.3.2016. Maastokatselmuksessa tarkasteltiin kiinteistöjen 401-1-801 (Sankari) ja 401-1-1 (Siekkinen) rajalla olevaa avo-ojaa. Keijo Sankari ei halunnut täydentää vaatimustaan maastokatselmuksen jälkeen.

Kiinteistö Siekkinen Oy:n puolella oleva avo-oja on kaivettu vuonna 2004 kiinteistön omistajan toimesta. Oja sijaitsee kokonaisuudessaan omalla puolella. Oja on kaivettu siksi, että vakuutusyhtiö on edellyttänyt joko kiinteistön aitaamista tai ojan kaivamista. Kiinteistö Siekkinen Oy oli luvannut kaivaa kiinteistön lounaiselle sivulle yhteisen rajaojan vuonna 2014, mutta Sankari ei ole sitä hyväksynyt.

Kiinteistö Siekkinen Oy:n ehdoton vaatimus on, että vesiä ei saa heidän puolelle johtaa.

Kiinteistö Siekkinen Oy halusi täydentää vastinettaan maastokatselmuksen jälkeen.

Kiinteistö Siekkinen Oy:n edustajat poistuvat katselmuksesta noin klo 10:30. Vastaava rakennustarkastaja ja Sankari katsoivat sen jälkeen kiinteistön 401-1-801 ympärillä olevat muut avo-ojat ja pihan kaadot.

Maastokatselmuksella todettiin Sankarin omistaman kiinteistön ympärillä olevat ojat sekä mahdollisuus johtaa pintavesiä niihin. Heinolan kaupunki on tehnyt Sankarille johtopiirroksen 28.1.2015, jossa liittymispisteeksi on osoitettu kiinteistön lounaiskulman avo-oja.

Sankarin pihan Kiinteistö Siekkinen Oy:n puoleisen osan ongelmana on, että pihan kaadot kaatavat pääosiltaan kiinteistön koillisen puoleiseen kulmaukseen, johon keräytyy suuri lammikko pintavettä. Kyseiseen paikkaan varastoidaan pihan lumet, mikä vielä lisää ongelmaa etenkin keväisin. Kiinteistön Tekeväntien liittymä on korkeusasemaltaan sellainen, että tieltä voi rankkasateella ohjautua hulevesiä kiinteistön pihalle ja siitä edelleen ongelmapaikkaan.

Rakennusvalvonta pyysi Kiinteistö Siekkinen Oy:n vastineen Keijo Sankarin esittämään vaatimukseen. Vastine vaatimukseen jätettiin 17.3.2016 sekä täydennetty vaatimus rakennusvalvontaan 31.3.2016. Vastineessaan Kiinteistö Siekkinen Oy on yksiselitteisesti kieltänyt hulevesien johtamisen kiinteistölleen Keijo Sankarin omistamalta kiinteistöltä. Perusteluina on mm. esitetty Heinolan kaupungin rakennusjärjestyksen 20 §:n määräykset. Vastineet on kokonaisuudessaan luettavissa lautakunnan extranetissä.

Asiaa on jo aikaisemmin käsitelty rakennusvalvonnassa ja teknisessä toimessa. Molempien kiinteistöjen omistajille on lähetetty kirje, jossa heille on selvitetty tilannetta. Kirjeessä on todettu rakennusjärjestyksen 20 §:n määräys, että sade- ja sulamisvedet sekä salaojiin kertyvä vesi on imeytettävä omalla tontilla. Jos se ei ole mahdollista, ne on johdettava hulevesiverkostoon tai avo-ojajärjestelmään kaupungin niin salliessa.

Rakennusvalvonta on pyytänyt Heinolan kaupungin kunnallisteknistä osastoa määrittelemään kiinteistölle 401-1-801 rajakohdan, jossa kiinteistön hulevedet voidaan johtaa avo-ojajärjestelmään. Kunnallistekninen osasto on tehnyt johtopiirroksen, jossa liittymäkohdaksi on esitetty tontin eteläsivua, Tekeväntien vieressä olevaan avo-ojaan. Hulevesien johtamiskiista on katsottu olevan kiinteistöjen välinen asia ja tarvittaessa asian ratkaisua on mm. kehoitettu ratkomaan käräjäoikeudessa. Johtopiirros on nähtävänä extranetissä.

Asiaa on käsitelty riita-asiana Päijät-Hämeen käräjäoikeudessa, josta on annettu tuomio 22.12.2015. Tuomiossa on todettu, että Heinolan kaupungin rakennusjärjestyksen sääntö 20 § on yksiselitteinen. Sade- ja sulamisvedet on imeytettävä omalla tontilla. Kun Sankari ei ole saanut suostumusta johtaa vesiä Kiinteistö Siekkinen Oy:n kiinteistöllä olevaan avo-ojaan ja kunta on osoittanut liittymispisteen hulevesille, ei ole merkitystä sillä, että onko hulevesien johtaminen vaivalloista ja kallista, kun se ei ole veden painovoimainen valumisuunta. Siten Sankarilla ei ole ei ole laillista oikeutta ohjata sade- ja sulamisvesiä Kiinteistö Siekkinen Oy:n avo-ojaan.

Kiinteistölle 401-1-801 ei ole tehty erillistä pintavesien hallintasuunnitelmaa. Maastokatselmuksessa voitiin todeta, että pihan kaadot kaatavat pääosiltaan kiinteistön koillisen puoleiseen kulmaukseen, johon keräytyy suuri lammikko pintavettä. Kyseiseen paikkaan varastoidaan myös pihan lumet, mikä vielä lisää ongelmaa etenkin keväisin. Rakennus pihoinen on aikoinaan rakennettu siten, että tontin vesien johtamiseen ei ole kiinnitetty huomiota. Keijo Sankari kertoi maastokatselmuksessa, että pihan hulevesien imeytystä ei ole kokeiltu, eikä maaperän laatua (imeytymiskykyä) ole selvitetty.

Esityslistan liitteenä 6 kiinteistön 401-1-801 omistajan Keijo Sankarin vaatimus.

Extranetissä on nähtävänä vastaavan rakennustarkastajan 11.4.2016 laatima asiaa selventävä karttaote pihan kaadoista.

Ehdotus:

Vastaava rakennustarkastaja (JM): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hylätä kiinteistön 401-1-801/ Keijo Sankarin vaatimuksen saada johtaa kiinteistöllä 401-1-1 olevaan avo-ojaan.

Perustelut:

Kiinteistön omistaja ei ole tehnyt pihan hulevesien johtamissuunnitelmaa, eikä siten myöskään ole selvittänyt mahdollisuutta imeyttää pihalla syntyviä hulevesiä omalla kiinteistöllään, kuten Heinolan kaupungin rakennusjärjestys 20 § edellyttää.

Mikäli hulevesien imeytys ei ole kiinteistöllä mahdollista, niin Heinolan kaupungin kunnallistekninen osasto on antanut kiinteistön omistajalle liittymiskohdan, johon hulevedet voidaan johtaa.

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä hulevesien hallinnasta MRL 103 e §.

Kiinteistön omistajan tai haltijan on johdettava kiinteistön hulevedet kunnan hulevesijärjestelmään, jos niitä ei voi imeyttää kiinteistöllä tai jos niitä ei johdeta vesihuoltolain 17 a §:ssä tarkoitettuun vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostoon MRL 103 f §.

Kiinteistö Siekkinen Oy oli luvannut kaivaa rajaojan tonttien lounaiskulmaan vuonna 2014, mutta Keijo Sankari ei ole kyseistä raja-ojaa hyväksynyt. Kyseiseen raja-ojaan ja siitä edelleen kaupungin avo-ojajärjestelmään olisi voitu johtaa osa kiinteistön 401-1-801 hulevesistä ja siten ongelmaa olisi voitu pienentää. Keijo Sankari ei siten ole omalla toiminnallaan myötävaikuttanut ongelman ratkaisuun.

Hulevesien määrään voidaan vaikuttaa myös mm. talvella syntyvien lumien varastointipaikkaa muutamalla siten, että niitä ei varastoida ongelmapaikassa.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkittiin, että jäsen Irmeli Perkiö poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana.

Muutoksenhaku: valitusosoitus, hallintovalitus

Tiedoksianto:	Virallinen ote	Kiinteistön 401-1-801 omistaja Keijo Sankari ja Kiinteistö Siekkinen Oy
	Kopio	Heinolan kaupunki / kunnallistekninen osasto

Lausunto Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle Henrik ja Tiina Gilsfortin valitukseen ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksestä 17.2.2016 § 16, toimenpidelupa 2015-459 / tukimuurin rakentaminen

400/10.03.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 49

Valmistelija: vastaava rakennustarkastaja Juha Mara,
puh. 044-797 8572, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta hylkäsi Henrik ja Tiina Gilsfortin valituksen kokouksessaan 17.2.2016 § 16.

Henrik ja Tiina Gilsfort ovat tehneet asiamiehensä kautta valituksen Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Vaatimuksessaan he edellyttävät, että ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätös 17.2.2016 § 16 kumotaan, Hämeenlinnan hallinto-oikeus toimittaa suullisen käsittelyn sekä velvoittaa Heinolan kaupungin ja Talja ja Kaikkosen korvaamaan täysimääräisesti heille aiheutuneet asianajokulut muistutuksen antamisesta ja oikaisuvaatimuksen tekemisestä sekä heidän asianajokulunsa.

Perusteluina vaatimuksille he ovat mm. esittäneet, että valituksen alainen päätös on virheellinen ja luvanvastainen. Tukimuuri on rakennettu ennen luvan hakemista ja myöntämistä. Tukimuuri ei valituksen mukaan kestä maanpainetta. Luiskaaminen ja pengertäminen on tehty ennen toimenpideluvan hakemista ja myöntämistä ja se on tehty virheellisesti. Maa-ainekset ja hulevedet valuvat Gilsfortien kiinteistölle eivätkä sade- ja hulevedet imeydy hakijoiden kiinteistöllä. Rakennustoimenpidettä ei ole tehty miltään osin voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Valituksen mukaan rakennettu tukimuuri on ruma ja tarkoitusta vastaamaton, rakennettu vinottain ja väärällä perustuksella eli rakennettu suoraan pengerryksen päälle. Gilsfortit ovat reklamoineet Taljaa ja Kaikkosta, kun he ovat aloittaneet muurin rakentamisen ja maanpinnan korottamisen. Vaatimuksessa on vaadittu, että maanpinta palautetaan alkuperäiseen muotoon ja turha tukimuuri tulee poistaa tai joka tapauksessa siirtää se vähintään yhden metrin päähän kiinteistön rajasta sekä tasoittaa maanpinta muurin ja kiinteistönrajan väliseltä alueelta samaan tasoon kuin Gilsfortien maanpinta. Muurin rakentamisella ja rakennustöillä on merkittäviä haitallisia vaikutuksia Gilsforteille.

Valituksessa on vedottu maankäyttö- ja rakennuslain 13 a §:ään, että kiinteistön omistaja vastaa kiinteistönsä hulevesien hallinnasta.

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksessä 17.2.2016 edellytettiin, että rajalle rakennetaan sellainen vedenohjausjärjestelmä, että Jouni Taljan ja Anna-Maija Kaikkosen tontilta ei saa valua pinta- ja hulevesiä Henrik ja Tiina Gilsfortin tontille eikä se saa aiheuttaa vettymistä heidän tontillaan / rakennusjärjestys 19 §. Tukimuuri tulee

rakentaa siten, että se on riittävän tukeva. Lisäksi edellytetään, että imeytyskaivon tulee olla sellainen, että siitä ei aiheudu haittaa naapureille ja vedet johdetaan hallitusti pois niin, ettei siitä aiheudu haittaa naapureille.

Perusteluina päätökselle olivat; *Toimenpideluvan myöntämiselle jälkikäteen on ollut oikeudelliset perustelut olemassa. Tukimuuri sijaitsee kokonaan oman tontin puolella. Tukimuurin pystyy ylläpitämään ja hoitamaan oman tontin kautta. Muurin rakentamisella ei ole vaikutusta naapurikiinteistön maankäyttöön tai muihin etuihin.*

Erityisestä syystä rakennusvalvontaviranomainen voi antaa luvan rakentaa tukimuurin naapurin rajaan kiinni, vaikka naapuri ei ole antanut suostumustaan / rakennusjärjestys 20 §.

Valituksessa on kerrottu, että Gilsfortit ovat käyneet huomauttamassa syksyllä 2014 Jouni Taljaa ja Anna-Maija Kaikkosta maanpinnan nostamisesta sekä muurin rakentamisesta, että se haittaa heitä ja aiheuttaa vahinkoa. Gilsfortien olisi pitänyt jo vuonna 2014 ilmoittaa luvanvastaisesta sekä heitä haittaavasta rakentamisesta rakennusvalvontaan. Kuitenkin he ovat sallineet rakentamisen jatkumisen vuoden verran, koska rakennusvalvontaan ollaan oltu ensimmäisen kerran asiasta yhteydessä vasta loppuvuonna 2015.

Gilsfortien puoleisen sivun tukimuurin (reunakiveyksen) korkeus maanpinnasta on 300-600 mm ja se on lähimmillään noin yhden (1) metrin päässä Gilsfortien rajasta. Tukimuuri kaatuessaankin jää siten omalle puolelle, eikä aiheuta haittaa Gilsforteille. Tukimuurin pystyy korjaamaan ja huoltamaan omalta tontilta. Valituksessa on kerrottu, että tukimuuri ei kestä maanpainetta. Väitteen tueksi he eivät kuitenkaan ole esittäneet mitään konkreettista, kuten laskelmaa asiasta. Tukimuuri on ollut paikoillaan jo jonkin aikaa, eikä se ole romahtanut. Myönnettyssä toimenpideluvassa on lupaehtona, että tukimuuri tulee perustaa siten, että se kestää maanpaineen.

Rakennusvalvontaan on toimitettu suunnitelma siitä, miten vedenohjaus aiotaan tehdä kiinteistön rajalla. Jouni Taljan ja Anna-Maija Kaikkosen puolelle tehdään vesiura, josta hulevedet johdetaan siitä takapihan suuntaan imeytykseen. Hulevedet johdetaan kivipesään, josta ne imeytyvät maaperään. Kivipesän tulvimisen estämiseksi laitetaan ylivuotoputki, josta ylivuotovedet ohjataan takapihan suuntaan avo-ojaan.

Heinolan kaupungin rakennusjärjestyksen 20 §:n mukaan sade- ja sulamisvedet sekä salaojiin kertyvä vesi imeytettävä omalla tontilla. Jos se ei ole mahdollista, ne on johdettava hulevesiverkostoon tai avo-oja-järjestelmään kaupungin niin salliessa.

Hulevesien johtaminen on järjestettävä siten, että siitä ei aiheudu vettymishaittaa omalle tai naapurikiinteistölle tai yleiselle alueelle.

Valituksessa on väitetty, että rakennustoimenpidettä ei ole tehty mitään osin voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Vaatimuksessa ei kuitenkaan ole yksilöity miltä osin määräyksistä on poikettu tai ei ole esitetty perusteluja väitteisiin. Ei ole myöskään yksilöity väitteitä, mitä haitallisia vaikutuksia Gilsforteille muurin rakentamisesta on aiheutunut.

Heinolan kaupungin rakennusjärjestyksen 19 §:n mukaan *"pihamaan tasaus voidaan toteuttaa tarvittaessa pengertämällä tai tukimuureilla esteettömyys huomioiden.*

Pihamaan tasaaminen on ensisijaisesti tehtävä luiskaamalla ja toissijaisesti pengertämällä tai tukimuureilla. Luiskaaminen ja pengertäminen on tehtävä kokonaan omalla rakennuspaikalla siten, etteivät maa-ainekset ja sade- ja pintavedet valu naapurikiinteistölle tai katu- tai muulle yleiselle alueelle.

Rakennuspaikan rajoille ei saa tehdä pengerryksiä, eikä rakennuspaikan rajoilla maanpinnan korkeusasemaa saa muuttaa ilman naapurin suostumusta. Rakennusvalvontaviranomainen voi hyväksyä toimenpiteen ilman naapurin suostumusta.

Pengertäminen on toteutettava kokonaan omalla tontilla tai rakennuspaikalla enintään 1:1 kaltevuudessa siten, etteivät maa-ainekset tai hule- ja perustusten kuivatusvedet valu naapurin rakennuspaikalle ja/tai yleiselle alueelle. Luiska on sidottava esim. tukiristikolla, jos luiskan kaltevuus on jyrkempi kuin 1:2. Pengerryssuunnitelma on hyväksytettävä rakennusvalvontaviranomaisella.

Tukimuurin sijoittaminen naapurin rakennuspaikan rajalle edellyttää naapuri-kiinteistön omistajan suostumusta. Tukimuuria rajalle suunniteltaessa on otettava huomioon sen soveltuminen maastoon, korkeus ja huoltaminen sekä muut, erityisesti naapurin asemaan vaikuttavat, seikat. Erityisestä syystä rakennusvalvontaviranomainen voi antaa luvan rakentaa tukimuurin naapurin rajaan kiinni, vaikka naapuri ei ole antanut suostumustaan.

Tukimuuri tai pengerryks tulee varustaa kaiteella, kun putoamiskorkeus ylittää 500 mm, ja suojaavalla kaiteella, jos tasoero on yli 700 mm.

Yhteisen luiskan, tukimuurin tai pengerryksen rakentamisesta tulee tehdä kirjallinen sopimus maanomistajien kesken."

Kysymyksessä on vähäinen rakennushanke, vaikkakin valituksessa toisin väitetään. Rakennushankkeen vaativuuteen vaikuttaa mm. rakennuksen koko, rakennesuunnittelu vaativuus. Vähäisenä hankkeena pidetään mm. yksikerroksisia rakennuksia, joissa ei työskennellä tai asuta, kuten vajat, katokset jne. Siten tukimuurin rakentaminen kuuluu tähän luokkaan.

Asemakaavassa on merkitty rakennusalueen raja, mikä on merkitty sitovana kaavaan. Rakennus on rakennettu kokonaisuudessaan rakennusalueen sisäpuolelle. Maanpinnan nostot, muurit ja muut pihan rakenteet voidaan rakentaa rakennusalueen ulkopuolelle. Rakennus voidaan rakentaa rakennusalueen rajaan kiinni, niin tällöin maanpinnan muokkaukset on kuitenkin tehtävä rakennusalueen rajan ulkopuolella. Rajan pinnassa maanpinta on samalla tasolla kuin Gilsfortien maanpinta, kuten he ovat sitä edellyttäneet. Gilsforttien kaivo on myös noin metrin verran heidän omalla puolella eikä maanpintaa ole nostettu kaivoa vasten, vaikka valituksessa niin kerrotaan.

Heinolan kaupungin rakennusjärjestyksen mukaan yli 1,5 metrin tukimuurin tai aidan rakentamiselle tulee hakea toimenpidelupa ja alle 1,5 riittää ilmoituslupamenettely. Tässä tapauksessa lupamenettely oli toimenpidelupa (harkinnanvarainen), koska haluttiin kuulla Gilsfortit lupahakemuksen johdosta.

Kuten aikaisemmassa lautakunnan käsittelyssä 17.2.2016 todetaan, toimenpidelupa on voitu myöntää, vaikkakin hanke on jo osittain toteutettu, koska toimenpideluvan 2015-459 myöntämiselle jälkikäteen on ollut oikeudelliset perustelut olemassa.

Valituksessa on myös esitetty, että Talja ja Kaikkonen ovat aikaisemminkin rakentaneet luvattomasti. Olohuoneen edessä oleva terassi ja katos on laajennettu ja rakennettu umpeen muodostamaan lisähuoneen ja kodinhoitohuoneen edessä olevat portaat on poistettu ja rakennettu 8-kertainen terassi. Talja ja Kaikkonen ovat myös rakentaneet Gilsfortien tontin vastaiselle puolelle kiinteän terassin ja alapihalle pation, joiden rakennelmat ulottuvat yli vahvistetun rakennuspaikan. Taljan ja Kaikkosen rakentamiselle olisi tullut ennen rakentamisen aloittamista hakea rakennuslupaa. Rakentamisessa ei ole kyse merkitykseltään ja vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeamisesta. Päätöksessä on virheellisesti jätetty kokonaan ratkaisematta rakentaminen yli vahvistetun rakentamispaikan. Rakennusvalvonta on pyytänyt Jouni Taljan vastineen esitettyihin väitteisiin. Kohteen vastaava työnjohtaja Jari Lautala on selventänyt 12.4.2016 lähettämällään sähköpostilla muutamia asioita tehdystä valituksesta. Sähköposti luettavissa extranetissä.

"Väite 1: Tukimuuri ei kestä maanpainetta

Tukimuuri (näkyvissä kuvissa) on ollut paikallaan jo kaksi talvea, ei muutoksia.

Väite 2: Olohuoneen edessä oleva terassi on laajennettu rakennettu umpeen muodostamaan lisähuoneen.

Terassi on ollut olemassa jo Taljan ostaessa ko. kiinteistön. Terassille on laitettu urissa olevat lasit, jotka ovat poistettavissa nostamalla ne uristaan ylös, toimivat tarvittaessa tuulensuojana.

Väite 3: KHH:n oven edessä olevat portaat on poistettu ja tilalle on rakennettu 8-kertaa isompi terassi.

Kuten lähettämistämme kuvista on havaittavissa (tilanne 2011 vrt 2016) KHH:n oven eteen on rakennettu asialliset portaat vanhojen tilalle.

Väite 4: Talja ja Kaikkonen ovat rakentaneet Gilsfortien tontin vastakkaiselle puolelle kiinteän terassin sekä alapihalle pation, jotka rakennelmat ulottuvat yli vahvistetun rakennuspaikan.

Tontilla ei ole kuin takaterassi, joka on ollut jo Taljan ostaessa kiinteistön.

Alapatio on myös ollut paikallaan jo Taljan ostaessa kiinteistön.

Portaat on uusittu alapation ja terassin välille (vielä osittain keskenäiset), eivät vaadi rakennuslupaa.

Väite 5: Hakijat ovat rakentamisen yhteydessä siirtäneet maa-ainesta niin, että maanpintaa on korotettu 300 mm:iin suoraan pensasaitaa ja Gilsfortien rajalla sijaitsevaa kaivoa vasten.

Kuten kuvista on havaittavissa ei maanpintaan ole koskettu pensasaidan kohdalla. "

Esityslistan liitteenä 7 Gilsfortien valitus ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksestä 17.2.2016 § 16 koskien toimenpidelupaa 2015-459.

Ehdotus:

Vastaava rakennustarkastaja (JM): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää lausuntonaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle todeta, että Henrik Erik Gilsfortin ja Tiina Inkeri Gilsfortin valitus tulee hylätä kokonaisuudessaan perusteettomana. Vaatimus suullisesta käsittelystä sekä vaatimus asianajokulujen korvaamisesta tulee myös hylätä perusteettomana.

Perustelut:

Toimenpideluvan myöntämiselle jälkikäteen on ollut oikeudelliset perustelut olemassa. Myönnettyssä toimenpideluvassa on huomioitu riittävän laajasti ne asiat, joilla varmistetaan muurin toimivuus.

Tukimuuri sijaitsee kokonaan oman tontin puolella. Sortuessaankin se pysyy oman tontin puolella. Tukimuurin pystyy ylläpitämään ja hoitamaan oman tontin kautta. Muurin rakentamisella ei ole siten vaikutusta naapurikiinteistön maankäyttöön tai muihin etuihin.

Erityisestä syystä rakennusvalvontaviranomainen voi antaa luvan rakentaa tukimuurin naapurin rajaan kiinni, vaikka naapuri ei ole antanut suostumustaan / rakennusjärjestys 19 §.

Heinolan kaupungin rakennusjärjestyksen 20 §:n mukaan sade- ja sulamisvedet sekä salaojiin kertyvä vesi on imeytettävä omalla tontil-

la. Rajan läheisyyteen tehtävällä vesiuralla ohjataan vedet takapihan suuntaan, josta ne imeytetään omalla tontilla kivipesää. Kivipesään laitetaan vielä ylivuotoputki, josta vedet ohjataan takapihan avo-ojaan, jolla tulviminen estetään.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Tiedoksianto: Kopio Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Sauna- ja aittarakennusten varustetason muutos

998/10.03.00.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 50

Valmistelija: vastaava rakennustarkastaja Juha Mara,
puh. 044-797 8572, Etunimi.sukunimi@heinola.fi

Heinolan rakennusvalvontaa lähestyttiin sähköpostilla 24.2.2016 koskien minikeittiöiden rakentamista saunarakennuksiin sekä tulisijojen rakentamista aittoihin.

Esitys nähtävänä lautakunnan extranet-sivuilla.

Heinolan rakennusvalvonnan tulkintana on ollut, että saunassa ei saa olla keittiötä eikä aitassa tulisijaa. Tällä on vältetty se, että sauna tai aitta tulkittaisiin toiseksi loma-asunnoksi. Asiasta keskusteltiin viimeksi rakennusjärjestyksen uusimisen yhteydessä ja tulkintaa ei siinä kohtaa muutettu.

Rakennusvalvonnan käsityksen mukaan loma-asuminen on ajan myötä muuttunut siihen suuntaan, että lomarakennusten varustelutaso on parantunut huomattavasti ja loma-asunnoilla vietetään entistä enemmän aikaa. Kaikilla rakennuspaikoilla ei ole sähköä, eikä sitä ole mahdollista kohtuullisin kustannuksin sinne saada. Siten on mm. perusteltua lämmittää rakennukset puutulisijoilla.

Ehdotus: Vastaava rakennustarkastaja (JM): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää muuttaa tulkintaa siten, että jatkossa saunarakennuksissa sallitaan minikeittiö ja aittarakennuksessa tulisija.

Perustelut:

Lomarakennusten varustelutaso on parantunut huomattavasti ja loma-asunnoilla vietetään entistä enemmän aikaa, joten on perusteltua sallia varustetason muutos sauna- ja aittarakennuksiin.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Tiedoksianto: Kopio Salvos Oy / Aimo Koskelo

Ympäristötaksan ja maksuperusteiden muutos

545/02.05.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 51

Valmistelija: vs. ympäristönsuojelusihteeri Janne Myntti, puh.
050-091 8597, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Ympäristönsuojeluviranomaisen taksan tarkastaminen on samanlaisesti vireillä Hartolan, Heinolan ja Sysmän kunnissa. Lupamaksut on tarkoitus jatkossakin perustua tuntihintaan. Tuntihintana esitetään aiemmin voimassa ollut 53 €.

Ympäristönsuojeluviranomaisen taksaan tehdyt muutokset näkyvät liitteenä olevassa taksaehdotuksessa punaisella ja kumottavat kohdat ovat yliviivattuina.

Ympäristötaksaan on lisätty lakisääteisistä valvontatehtävistä perittäviä maksuja, joiden maksullisuudesta on säädetty uudistuneessa ympäristönsuojelulaissa. Taksaehdotus on yhteneväinen Hartolan, Heinolan ja Sysmän kunnissa.

Valtuuston tulee kuntalain 14 §:n mukaan päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen perusteista. Maksuperustepäätöstä ei voida tämän johdosta delegoida valtuuston alaiselle toimielimelle. Maksujen yksityiskohtaisempi hinnoittelu voidaan delegoida lautakunnalle. Ympäristötaksan uusista maksuperusteista johtuen taksa käsitellään kaupunginvaltuustossa. Ympäristötaksaan on esityksessä lisätty ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan maksut, joiden määrääminen on tullut mahdolliseksi ympäristönsuojelulain muutoksen johdosta.

Esityslistan liitteenä 8 on esitys ympäristötaksaksi ja sen maksuperusteiksi.

Ehdotus: Ympäristöpäällikkö (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle liitteenä olevan taksan ja sen maksuperusteiden hyväksymistä siten, että se tulee voimaan mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta 1.7.2016.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Jatkokäsittely: kaupunginhallitus

Maa-ainestaksan ja maksuperusteiden muutos

545/02.05.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 52

Valmistelija: vs. ympäristönsuojelusihteeri Janne Myntti, puh. 050-091 8597, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Maa-ainestaksan tarkastaminen on samanaikaisesti vireillä Hartolan, Heinolan ja Sysmän kunnissa. Taksaan tehty muutokset näkyvät liitteenä olevassa taksaehdotuksessa punaisella ja kumottavat kohdat ovat yliviivattuina. Taksamuutos johtuu ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain muutoksesta.

Maa-ainestaksaan on lisätty maa-aineslupan kanssa yhteiskäsittelyssä ratkaistavan ympäristölupahakemuksen käsittely ja valvontamaksu. Samalla maa-aineslupan valvontamaksua on alennettu kaikkein suurimmilla maa-aineslupakohteilla. Sama muutos esitetään tulemaan voimaan Hartolan, Heinolan ja Sysmän kunnissa.

Maa-ainestaksa on vuosittaista valvontamaksua lukuun ottamatta sama Hartolan, Heinolan ja Sysmän kunnissa. Heinolassa 3.1 §:n hehtaarikohtainen maksu on 60 € ja Hartola-Sysmä alueella 40 €. Valvontamaksu on pidemmällä aikavälillä perusteltua yhtenäistää Heinolan ympäristötoimen sopimuskunnissa.

Valtuuston tulee kuntalain 14 §:n mukaan päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen perusteista. Maksuperustepäätöstä ei voida tämän johdosta delegoida valtuuston alaiselle toimielimelle. Maksujen yksityiskohtaisempi hinnoittelu voidaan delegoida lautakunnalle. Maa-ainestaksan uusista maksuperusteista johtuen taksa käsitellään kaupunginvaltuustossa. Maa-ainestaksaesitys sisältää maa-aineslupan kanssa yhteiskäsittelyssä ratkaistavan ympäristölupan valvontatoimien maksut ja yhteiskäsittelylupapäätöksen maksun.

Esityslistan liitteenä 9 on esitys maa-ainestaksaksi ja sen maksuperusteiksi.

Ehdotus:

Ympäristöpäällikkö (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle liitteenä olevan taksan ja sen maksuperusteiden hyväksymistä siten, että se tulee voimaan mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta 1.7.2016. Tästä poiketen maa-aineslupan valvontamaksujen osalta uudet maksuperusteet ja taksa tulevat mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta voimaan 1.1.2017 alkaen.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjan tarkastajat:

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Jatkokäsittely: kaupunginhallitus

Heinolan pohjavesialueiden yhteistarkkailu / Tarkkailuraportti 2015

547/02.08.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 53

Valmistelija: vs. ympäristönsuojelusihteeri Janne Myntti,
puh. 050-091 8597, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Heinolan tärkeiden pohjavesialueiden yhteistarkkailu käynnistettiin vuonna 2015. Yhteistarkkailuun sisältyvät Hevossaaren, Veljeskylän, Kirkonkylän, Myllyojan, Urheiluopiston, Vierumäen sekä Syrjälänkankaan pohjavesialueet. Pohjaveden pinnankorkeutta ja laatua tarkkailtiin pohjavesialueille vuonna 2013 valmistuneeseen yhteistarkkailuohjelmaan perustuen. Yhteistarkkailussa oli vuonna 2015 mukana yhteensä 15 osallistujatahoa. Heinolan pohjavesialueiden yhteistarkkailu tehtiin nyt ensimmäisen kerran.

Pohjaveden pinnankorkeudessa oli vuonna 2015 havaittavissa yleisesti laskeva kehitys keskimääräistä vähäisemmistä sademääristä johtuen. Vedenoton vaikutusta pohjaveden pinnankorkeuteen ei ole juurikaan havaittavissa. Vedenoton vaikutus pohjaveden pinnankorkeuteen on havaittavissa selvemmin ainoastaan Hevossaassa.

Hevossaaren pohjavesialueella vuosina 2012–2013 sulfaattipitoisuus on havaintoputkessa HP104 kohonnut selvästi ollen korkeimmillaan 85 mg/l. Tämän jälkeen sulfaattipitoisuus on kääntynyt laskuun. Vuoden 2015 tarkkailunäytteessä sulfaattipitoisuus oli 57 mg/l. Talousveden laatusuosituksen mukainen enimmäispitoisuus sulfaatille on 250 mg/l.

Veljeskylän pohjavesialueella pohjavedessä esiintyy hieman koho-neita kloridipitoisuuksia. Kloridipitoisuudet ylittävät ainoastaan lievästi vesijohtomateriaalien syöpymisen ehkäisemiseksi asetetun tavoitetason 25 mg/l. Kloridipitoisuudet ovat pysytelleet viime vuosina pääosin samalla tasolla eikä kohoavia pitoisuuksia ole havaittavissa. Kippasuon kaatopaikan läheisyydessä sijaitsevista tarkkailupisteistä havaittiin myös talousveden laatusuosituksen ylittäviä ammoniumpitoisuuksia. Moottoriradan tarkkailupisteessä havaittiin pieni pitoisuus bensiinin lisäaineena käytettävää MTBE:tä.

Kirkonkylän pohjavesialueelta otettiin tarkkailunäyte Uuden hautausmaan alueella sijaitsevasta tarkkailuputkesta. Pohjavedessä ei ollut havaittavissa merkkejä hautaustoiminnan vaikutuksesta.

Vierumäen pohjavesialueelta otettiin tarkkailunäyte vedenottamolta. Pohjavedessä ei havaittu bensiinihiilivetyjä, eikä bensiinin lisäaineita.

Myllyojan pohjavesialueella tarkkaillaan mm. alueen maa-ainesotto-toiminnan vaikutuksia pohjaveden laatuun. Pohjaveden laatu

maa-ainesottoalueiden tarkkailupisteissä on pääosin hyvälaatuista. Pohjanmäen eteläosassa sijaitsevista tarkkailupisteistä kemiallisen hapenkulutuksen arvot ovat kohonneita. Pohjaveteen kohdistuva orgaaninen kuormitus on oletettavasti peräisin Iso-Salijärven alueelta harjuun imeytyvistä humuspitoisista pintavesistä. Humuskuormituksesta johtuen pohjavedessä esiintyy kohonneita rauta- ja mangaanipitoisuuksia. Heinolan maansiirto ky:n tarkkailupisteessä havaittiin pieni pitoisuus raskaita öljyjakeita.

Urheiluopiston pohjavesialueella yhteistarkkailuun sisältyy mm. Viurumäen taimitarhan ja golfkentän sekä Urheiluopiston ydinalueen pohjavesivaikutusten seuranta. Urheiluopiston pohjavesialueen tarkkailupisteissä esiintyy mm. kohonneita torjunta-ainepitoisuuksia ja nitraattipitoisuuksia. Torjunta-aineita esiintyy taimitarhan alueella sekä pienempinä pitoisuuksina myös golf-kenttäalueiden tarkkailupisteissä. Osa todetuista torjunta-aineista on käytöstä poistuneita ja osa käytössä olevia torjunta-aineita. Saarijärven ja Onkijärven vedenottamoilla esiintyy pieniä pitoisuuksia torjunta-aineita, jotka ovat poistuneet käytöstä. Nykyisin käytössä olevia torjunta-aineita vedenottamoiden tarkkailunäytteissä ei ole todettu. Pohjaveden nitraatti- ja torjunta-ainepitoisuudet alittavat talousveden laatuvaatimusten mukaiset enimmäispitoisuudet Saarijärven ja Onkijärven vedenottamoilla.

Syrjälänkankaan pohjavesialueella yhteistarkkailuun sisältyy mm. pohjavesialueen maa-ainesottoalueiden sekä teollisuuden pohjavesivaikutusten seuranta. Syrjälänkankaan alueella pohjavedessä on tarkkailussa todettu mm. kohonneita sulfaatti- ja kloridipitoisuuksia. Syrjälänkankaan vedenottamalla pohjavesi on hyvälaatuista ja täyttää talousveden laatuvaatimukset ja -suositukset. Pohjaveden kloridi- ja sulfaattipitoisuudet Syrjälänkankaan vedenottamalla ovat hie- man kohonneita alueen luontaisiin taustapitoisuuksiin verrattuna. Kloridi- ja sulfaattipitoisuudet alittavat selvästi talousvesiasetuksen mukaiset enimmäispitoisuussuositukset.

Heinolan tärkeiden pohjavesialueiden yhteistarkkailua jatketaan nyky muodossaan vuonna 2016. Yhteistarkkailun jatkamisesta vuodelle 2017 päätetään tarkkailuun osallistuvien kesken loppuvuodesta 2016. Tarkkailuraportti oli hyvin laadittu ja selkeyttää Heinolan pohjavesialueiden tilan arviointia.

Heinolan tärkeiden pohjavesialueiden yhteistarkkailuraportti 2015 on luettavissa extranetissä.

Ehdotus:

Ympäristöpäällikkö (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää ottaa Heinolan pohjavesialueiden yhteistarkkailun raportin vuodelta 2015 tiedoksi.

Pöytäkirjan tarkastajat:

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Kevätkatselmus 2016

531/11.03.04/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 54

Valmistelija: ympäristönsuojelutarkastaja Noora Ahlgren,
puh. 0500 - 918 589, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta on järjestänyt keväisin kevätkatselmuksen, jossa on käyty tarkastamassa rakennetun ympäristön siisteyttä sekä kohteita, joissa ympäristötoimeen ja rakennusvalvontaan tulleiden ilmoitusten perusteella on merkittävää epäsiisteyttä.

Sopiva aika kevätkatselmukselle on alkukesästä touko- tai kesäkuussa, jolloin maastossa on helppo tehdä havaintoja. Ympäristö- ja rakennuslautakunnan ei ole tarpeen kokonaisuudessaan osallistua katselmukselle, vaan lautakunta voi nimetä esim. kaksi edustajaa. Katselmukseen osallistuu lautakunnan jäsenten lisäksi yksi ympäristötoimen ja yksi rakennusvalvonnan viranhaltija.

Kevätkatselmuksesta ilmoitetaan etukäteen lehti-ilmoituksella.

Ehdotus: Ympäristöinsinööri (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää

- 1) ympäristökatselmuksen ajankohdasta ja
- 2) nimeää edustajansa katselmukseen.

Päätös: Ympäristökatselmus

- 1) päätettiin pitää 31.5.2016
- 2) lautakunta nimesi edustajikseen Kari Kauppisen ja Sari Volasen.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Talousarvion toteuma maaliskuulta 2016

Ymprakla 20.04.2016 § 55

Valmistelija: ympäristöinsinööri Jukka Inkilä, puh. 050 565 1397
etunimi.sukunimi@heinola.fi

Extranetissä on kuukausikohtainen talouden toteumavertailu maaliskuulta.

Ehdotus: Ympäristöpäällikkö (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää merkitä kuukausikohtaisen talouden toteuman maaliskuulta tiedokseen.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Erityislainsäädännön mukaiset viranhaltijapäätökset

693/10.03.00.01/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 56

Rakennusvalvonta- ja ympäristötoimiston viranhaltijoiden päätökset
ajalta 2.3. - 12.4.2016**Rakennustarkastajat:**

Muut lupapäätökset

Lupapäätökset

Työnjohtajapäätökset

Rakennusrasitepäätös § 4

LVI-tekniikko:

Kvv- ja iv-työnjohtajapäätökset

Päätökset ovat nähtävänä kokouksessa.

Lupapäätösten julkipanoilmoitukset ovat nähtävänä julkipanoaikana
<http://www.heinola.fi/viralliset-ilmoitukset> ja sen jälkeen lautakunnan
extranet-sivuilla.

Ehdotus: Ympäristöpäällikkö (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää
merkitä päätökset tiedokseen.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Päätöksiä ja tiedoksiantoja

552/10.03.00/2016, 464/10.03.00/2016, 465/10.03.00/2016, 406/11.01.00/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 57

Ympäristötoimistoon ja rakennusvalvontaan on saapunut seuraavia päätöksiä ja tiedoksiantoja:

Hämeen ELY-keskuksen poikkeamispäätös 2.3.2016 Dnro HAMELY/1811/2015

Poikkeaminen 150 k-m² suuruisen loma-asunnon rakentamiselle Imjärven kylän tilalle 7:202 hyväksyttiin.

Hämeen ELY-keskuksen poikkeamispäätös 8.3.2016 Dnro HAMELY/2035/2015

Poikkeaminen 150 k-m² suuruisen lomarakennuksen ja 20 k-m² suuruisen saunan rakentamiselle Imjärven kylän tilan 10:39 määräalalle hyväksyttiin.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden välipäätös 9.3.2016 Dnro 00106/16/4114

Täytäntöönpanon kieltovaatimus toimenpidelupavalitusta koskevassa asiassa / ympraklan päätös 15.12.2015 § 98.

Hallinto-oikeus hylkäsi päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen ja ratkaisee valituksen myöhemmin erikseen.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös 21.3.2016, nro 63/2016/1, dnro ESAVI/7833/2015 / Hakemus koskien Stora Enso Oyj Heinolan Flutingtehtaan jätevedenpuhdistamon toiminnan muutosta sekä hakemus toiminnan aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta
Etelä-Suomen aluehallintovirasto myöntää hakijalle ympäristöluvan ja lisää lupamääräyksiä. Luvanhaltija voi vakuutta vastaan aloittaa toiminnan lupamääräyksiä noudattaen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Asiakirjat ovat nähtävänä kokouksessa ja lautakunnan extranet-sivuilla.

Ehdotus: Ympäristöpäällikkö (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää merkitä asiat tiedoksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Lautakunnalle tiedoksi tulleet asiakirjat

26/10.03.00/2016, 909/10.03.00.03/2016

Ymprakla 20.04.2016 § 58

Luettelo saapuneista asiakirjoista ajalla 2.3. - 12.4.2016 on esityslis-
tan liitteenä 10.

Ehdotus: Ympäristöpäällikkö (JI): Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää
merkitä saapuneet asiakirjat tiedoksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus

Toimielin

Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Muutoksenhakukiellot

Kieltojen perusteet	Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 91 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.
	Pykälät 41 ja 49 - 58
	Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 89 §:n 1 mom mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla: Pykälät 42
	Hallintolainkäyttölaki 5 § 1 mom. / muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät ja valituskieltojen perusteet

Oikaisuvaatimusohjeet

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja -aika	Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite. Heinolan kaupunki Ympäristö- ja rakennuslautakunta Rauhankatu 3, 18100 Heinola sähköpostiosoite: kirjaamo@heinola.fi Pykälät 42
	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.
Oikaisuvaatimuksen sisältö	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Liitetään pöytäkirjaan

Pöytäkirjan tarkastajat:

Valitusosoitus

Valitusviranomainen ja valitusaike	Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianomainen sekä kunnan jäsen.
	Valitusviranomainen, osoite ja postiosoite Hämeenlinnan hallinto-oikeus Raatihuoneenkatu 1 13100 Hämeenlinna sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi, fax: 029 564 2269 Kunnallisvalitus, pykälät Valitusaike 30 päivää Hallintovalitus, pykälät Valitusaike 43 - 47 *) 48 30 päivää Päätösten antopäivä 27.4.2016. Valitusaike alkaa 28.4.2016.
	Muu valitusviranomainen, osoite ja postiosoite Pykälät Valitusaike päivää Valitusaike alkaa päätöksen tiedoksisaannista.
Valituskirjelmä	Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä - perusteet, joilla muutosta vaaditaan. Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan tai kirjelmän muun laatijan nimi ja kotikunta sekä postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Valituskirjelmään on liitettävä - päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on tarvittaessa liitettävä valtakirja (HLL 21 §)
Valitusasiakirjojen toimitaminen	Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arklauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan kuluessa. Valitusasiakirjat voi toimittaa myös: nimi, osoite ja postiosoite Pykälät Valitusasiakirjat on toimitettava 1): nimi, osoite ja postiosoite Pykälät
Lisätietoja	Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje / valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.

1) Jos toimitettava muulle kuin valitusviranomaiselle.